

mi possit, residua minima numerorum $a, aa, a^3 \dots a^d$ (quae omnia sunt diuersa) esse radices congruentiae $x^d \equiv 1$, haec autem plures quam d radices diuersas habere nequeat, manifestum est, praeter numerorum $a, aa, a^3 \dots a^d$ residua minima alios numeros inter 1 et $p-1$ incl. non dari quorum potestates exponentis d congruae sint vnitati. Hinc patet omnes numeros ad exponentem d pertinentes inter residua minima numerorum $a, aa, a^3 \dots a^d$ reperiri. Quales vero sint, quantaque eorum multitudo ita definitur. Si k est numerus ad d primus, omnes potestates ipsius a^k , quarum exponentes $< d$, vnitati non erunt congrui: esto enim $\frac{1}{k} \pmod{d} \equiv m$ (vid. art. 31) eritque $a^{km} \equiv a$; quare si potestas e^{ta} ipsius a^k vnitati esset congrua atque $e < d$, foret etiam $a^{kme} \equiv 1$ et hinc $a^e \equiv 1$ contra hyp. Hinc manifestum est, residuum minimum ipsius a^k ad exponentem d pertinere. Si vero k diuisorem aliquem, δ , cum d communem habet, ipsius a^k residuum minimum ad exponentem d non pertinet; quoniam tum potestas $\frac{d}{\delta}$ iam vnitati fit congrua (erit enim $\frac{kd}{\delta}$ per d diuisibilis, siue $\equiv 0 \pmod{d}$) adeoque $a^{\frac{kd}{\delta}} \equiv 1$). Hinc colligitur, totidem numeros ad exponentem d pertinere quot numerorum $1, 2, 3 \dots d$ ad d sint primi. At memorem esse oportet, hanc conclusionem innixam esse suppositioni, vnum numerum a iam haberi ad exponentem d pertinentem. Quamobrem dubium remanet, fieri possit vt ad aliquem exponentem nullus omnino numerus pertineat; conclusioque eo limitatur vt ψd sit vel $= 0$ vel $= \phi d$.

54. II. Iam sint omnes diuisores numeri $p-1$ hi: $d, d', d'',$ etc. eritque, quia omnes numeri $1, 2, 3 \dots p-1$ inter hos sunt distributi, $\psi d + \psi d' + \psi d'' + \text{etc.} = p-1$. At in art. 40 demonstrauius esse $\phi d + \phi d' + \phi d'' + \text{etc.} = p-1$, atque ex art. praec. sequitur ψd ipsi ϕd aut aequalem aut ipso minorem esse, maiorem esse non posse, similiterque de $\psi d'$ et $\phi d'$, etc. Si itaque aliquis terminus ex his $\psi d, \psi d', \psi d''$ etc. termino respondente ex his $\phi d, \phi d', \phi d''$, esset minor (siue etiam plures) illorum summa summae horum aequalis esse non posset. Vnde tandem concludimus ψd ipsi ϕd semper esse aequalem, adeoque a magnitudine ipsius $p-1$ non pendere.

55. Maximam autem attentionem meretur casus particularis propositionis praecedentis scilicet *semper dari numeros quorum nulla potestas inferior quam $p-1$ unitati congrua*, et quidem totidem inter 1 et $p-1$ quot infra $p-1$ sint numeri ad $p-1$ primi. Cuius theorematis demonstratio quum minime tam obuia sit quam primo aspectu videri possit, propter theorematis dignitatem liceat aliam adhuc adicere a praecedente aliquantum diuersam, quandoquidem methodorum diuersitas ad res obscuriores illustrandas plurimum conferre solet. Resoluatur $p-1$ in factores suos primos fiatque $p-1 = a^{\alpha} b^{\beta} c^{\gamma}$ etc., designantibus a, b, c etc. numeros primos inaequales. Tum theorematis demonstrationem per sequentia absoluemus:

I. Semper inueniri posse numerum A , (aut plures), ad exponentem a^{α} pertinentem,

similiterque numeros B, C etc. ad exponentes b^6, c^7 etc. respectiue pertinentes.

II. Productum ex omnibus numeris A, B, C etc. (siue huius producti residuum minimum) ad exponentem $p - 1$ pertinere. Haec autem ita demonstramus.

I. Sit g numerus aliquis ex his $1, 2, 3 \dots p - 1$, congruentiae $x^{\frac{p-1}{a}} \equiv 1 \pmod{p}$ non satisfaciens, omnes enim hi numeri congruentiae huic, cuius gradus $< p - 1$, satisfacere nequeunt. Tum dico si potestas $\frac{p-1}{a}$ ta ipsius g ponatur $\equiv h$, hunc numerum, siue eius residuum minimum ad exponentem a^a pertinere.

Namque patet potestatem a^a tam ipsius h congruam fore potestati $p - 1$ tae ipsius g i. e. vnitati, potestas vero a^{a-1} ta ipsius h congrua erit potestati $\frac{p-1}{a}$ tae ipsius g , i. e. vnitati erit incongrua, multoque minus potestates a^{a-2}, a^{a-3} tae etc. ipsius h vnitati congruae esse possunt. At exponens infimae potestatis ipsius h , vnitati congruae, siue exponens ad quem pertinet h , numerum a^a metiri debet (art. 48). Quare quum a^a per alios numeros diuisibilis non sit quam per se ipsum, atque per inferiores ipsius a potestates, necessario a^a erit exponens ad quem h pertinet. Q. E. D. Per similem methodum demonstratur, dari numeros ad exponentes b^6, c^7 etc. pertinentes.

II. Si supponimus, productum ex omnibus A, B, C etc. non ad exponentem $p - 1$, sed ad minorem t pertinere, t ipsum $p - 1$ metietur (art. 48), siue erit $\frac{p-1}{t}$ integer vnitate maior. Facile autem perspicitur, hunc quotientem vel